



KONINKLIJKE  
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ  
DER WETENSCHAPPEN

PRIJSVRAAG 2017



“Vul de hiaten in het leven van Keetje”

Bekroonde essays



# PRIJSVRAAG 2017

“Vul de hiaten in het leven van Keetje”

Bekroonde essays





KONINKLIJKE  
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ  
DER WETENSCHAPPEN

PRIJSVRAAG 2017



“Vul de hiaten in het leven van Keetje”

Bekroonde essays

## COLOFON

Uitgave: Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen

Redactie: Saskia de Boer en Saskia van Manen

Drukkerij: StyleMathôt, Haarlem

ISBN: 978-90-78396-22-2

Februari 2018

Exemplaren van deze uitgave kunnen zolang de voorraad strekt worden besteld bij de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen. Ze zijn ook in PDF formaat te downloaden van de website van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen

Spaarne 17

2011 CD Haarlem

secretaris@khw.nl

www.khw.nl

---

Foto omslag voorzijde: Portret Keetje Hodshon door

Charles Howard Hodges (1764 - 1837)

Foto omslag achterzijde: Portret Keetje Hodshon (2018) door

Barbara Mascini, kunstenaar te Haarlem ([www.barbaramascini.com](http://www.barbaramascini.com))



## INHOUD

|                              |    |
|------------------------------|----|
| Voorwoord                    | 7  |
| <b>Marian van Egdome</b>     | 9  |
| Keetje Hodshons laatste uren |    |
| <b>Annemarie Korevaar</b>    | 25 |
| Geloof, hoop en liefde       |    |
| <b>Sander van Walsum</b>     | 35 |
| Een uitpuittend bezoek       |    |





## VOORWOORD

### Het geheime leven van Keetje

Voor ons, leden en directeuren van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen, is Keetje Hodshon altijd een soort familielid geweest. We wonen in haar huis, we kennen haar boeken en genieten van haar prachtige stijkkamers. Eigenlijk verwachten we haar altijd een beetje om elke hoek. En zoals in veel families, ben je ook wel nieuwsgierig naar dit verre familielid.

Cornelia Catharina (Keetje) Hodshon is vooral bekend vanwege het naar haar genoemde Hodshon Huis in Haarlem. De opdracht tot het bouwen ervan gaf Keetje Hodshon in 1791 - ze was toen 22 jaar. Wat bezieldde deze jonge vrouw voor zichzelf dit statige stadspaleis met meer dan veertig vertrekken te laten bouwen?

De historici Els Kloek en Maarten Hell hebben vorig jaar getracht op deze vraag een antwoord te vinden. Het prachtig geïllustreerde boek "Keetje Hodshon (1768-1829)", over het mysterieuze leven van deze eigenzinnige, rijke Haarlemse vrouw, is in februari 2017 verschenen bij uitgeverij Vantilt.

Het is een prachtige beschrijving geworden van Haarlem in de tijd van de Patriotten en heeft alles wat er te vinden was over het leven van Keetje bij elkaar gebracht. Maar de bronnen lieten toch weinig los over onze Keetje. De nieuwsgierigheid werd maar zeer beperkt bevredigd. Waar feiten staken, kan fictie soms de gaten vullen.

Met de prijsvraag "Vul de hiaten in het leven van Keetje" riep de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen lezers van het Haarlems Dagblad en andere geïnteresseerden op

in maximaal 4.000 woorden een scene te beschrijven uit het schimmige leven van Keetje Hodshon, in de vorm van een verhaal, gedicht of wat dan ook.

De jury, gevormd door KHMW-bestuurslid René van Rijckevorsel, historica Els Kloek en schrijfster Nelleke Noordervliet, heeft genoten van de verscheidenheid aan essays, de vindingrijkheid die aan de dag werd gelegd en natuurlijk van de minnaars, meestal historische personen, die Keetje werden toebedacht.

Uit de 14 inzendingen is als winnaar gekozen Marian van Egdome met haar essay 'Keetje Hodshons laatste uren'. Zij ontvangt een modern geschilderd portret van Keetje. De essays 'Geloof, hoop en liefde' door Annemarie Korevaar en 'Een uitputtend bezoek' door Sander van Walsum krijgen een eervolle vermelding.

De drie bekroonde essays zijn gebundeld in dit boekje. De overige bijdragen zullen op onze website te lezen zijn. Naar ik verwacht, zullen ze u net als de jury bekoren. Daarmee is 'onze' Keetje weer een beetje meer tot leven gekomen. Ik wens u allen heel veel leesplezier.

Louise Gunning-Schepers  
*voorzitter*

## MARIAN VAN EGDOM

*Marian van Egdome (Utrecht, 13 september 1943) vult haar dagen met verschillende soorten vrijwilligerswerk, veel lezen (vooral over geschiedenis) en schrijven, alleen voor eigen plezier.*



## KEETJE HODSHONS LAATSTE UREN

*door Marian van Egdome*

*Zondag, 15 november 1829*

Nooit gaat ze naar boven over de grote trap, nu wel. 't Is zoveel makkelijker haar stramme lijf op te trekken aan de brede leuning dan de kleine trap te nemen. Krank als haar Juffertje is, zal die dat Francijntje niet meer kunnen verbieden en anders dan vroeger maalt Francijntje er niet meer om wat het Juffertje wel of niet wil en gebiedt.

Francijntje heeft een andere vrees. Het grote huis dat altijd al stil was, wordt steeds stiller. Die stilte laat het huis steeds groter en leger lijken. Het is een stilte die niets goeds voorspelt, het lijkt of er iets vreselijks te gebeuren staat. Welk onheil is niet ongewis. Francijntje denkt dat zij nu drieënzeventig jaren telt. Heel secuur weet ze het niet, maar veel minder zullen het er niet zijn, want zij was zeker twaalf toen Juffertje geboren werd. Volgende week dinsdag zal Keetje haar eenenzestigste verjaardag vieren. Drieënzeventig gaat Keetje niet worden, weet Francijntje.

Bij de deur heeft Marretje de lampetkan al neergezet, zodat Francijntje die niet hoeft te sjouwen. Ze pakt hem op en klopt. Zachtjes opent ze de deur van Juffertjes vertrek. Het is acht uur en schemerig, alleen het schijnsel van het vuur verlicht de kamer, de kaarsen branden nog niet. Ze ontsteekt de olielamp. De Juffer lijkt te slapen, maar Francijntje weet beter. Ze gaat wat rechter staan en wacht.

'Wie is daar? Ben jij het, Francijntje?'

De stem van Keetje is schrill als altijd. Zelfs nu ze alleen nog maar

gesteund door veel kussens zitten kan in haar bed of in de grote leunstoel, blijft haar stem haar wapen.

‘Kom vrouw, haal me uit bed.’

Francijntje helpt de Juffer overeind en samen doen ze de paar stapjes naar de leunstoel. Francijntje schudt de kussens op, schikt ze en moeizaam hijgend zakt Keetje in haar zachte bedding. Francijntje schuift een tafeltje aan met waskom en lampetkan. Ze haalt een schone doek, zeep en de kam. Juffertje wast haar handen en bevochtigt haar gezicht. Voorzichtig ontstrikt Francijntje de muts van Juffertje, haalt haar vlecht los en kamt Juffertjes haar. Het toiletmaken vermoeit Keetje. Even sluit ze haar ogen, maar dan toch op adem gekomen gebiedt ze een muts, nu! Zwijgen past Francijntje. Uit de kast pakt ze drie mutsen. Keetje keurt en wijst, Francijntje zet haar de schone op.

‘Is er belet gevraagd voor vandaag?’ Beide vrouwen weten het antwoord. Geen belet is gevraagd, dat gebeurt al weken niet meer. Zwijgen past Francijntje.

‘Marretje is naar de postmeester geweest?’

Het jonge Marretje gaat iedere dag de postmeester vragen of er brieven voor het grote huis aan het Spaarne zijn en vanmorgen was er een. Francijntje haalt hem uit haar schortezak en reikt hem de Juffer aan. Uit de kussens schiet Keetjes hand tevoorschijn en graait naar het toegevoewen papier met het kleine lakzegel.

‘Je wou hem achterhouden dus, maar dat lukt je niet zomaar, dat zie je.’ De Juffer verbreekt het zegel al.

‘Mijn bril.’

Francijntje kijkt waar het knijpbrilletje zijn kan, maar ziet het nergens. Ergens tussen de kussens of onder Juffertjes kasjmieren sjaals moet het weggeden zijn.

‘Alles verstop je of je maakt het weg. Maak eerst licht en zoek dan goed.’

Francijntje pakt verse kaarsen want die zullen zeker niet opgebrand zijn voor Juffertje vanmiddag gaat slapen en dat scheelt werk, strakjes.

Wanneer de kaarsen in de girandoles op de consoles onder de spiegels<sup>1</sup> ontstoken zijn en hun licht verdubbeld laten schijnen, is het licht in de kamer. Het brilletje vindt ze op de grond naast Juffertjes stoel. Ze knielt om het op te rapen en komt moeizaam weer overeind.

Keetje ziet het aan en bedenkt plots hoe weinig ze zich dezer dagen om Francijntje bekommert. Het is zo gewoon dat Francijntje in huis rondsjuwt en haar simpele werkjes doet. Zeker nu zij haar kamenierster uitgeleend heeft en Francijntje haar moet helpen bij opstaan, ontbijt en slapen gaan. Zwijgend pakt ze de bril aan.

Ze bekijkt de brief, herkent het handschrift en schuift hem dan terzijde. Een briefje van Manon<sup>2</sup>. Ze verlangt er naar het gauw te lezen, maar daar is op dit ogenblik geen tijd voor. Ze is wonderlijk helder in haar hoofd, een goed moment om orde op zaken te stellen.

‘Jij en ik hebben veel werk te doen vandaag,’ zegt Keetje. ‘Werk dat alleen wij kunnen doen en waarbij we niemand nodig hebben. Het komt goed uit dat ik Julie naar cousine Keekaetje kon sturen om daar te helpen en aan Juffrouw Oldman heb ik gezegd deze week maar weg te blijven.’

Het vogelkopje vanonder de schone muts draait schuins omhoog. Er blinken zowaar pretlichtjes in Keetjes ogen. Zou er dan nu toch - eindelijk - weer eens een plan zijn, denkt Francijntje. Juffertje ziet er voor eventjes weer uit als capricieus-Keetje, zoals haar papa haar vroeger noemde, wanneer ze haar willetje weer eens door wilde zetten. En dan vraagt ze zich af wat zij, een oude meid, nog samen met Keetje zou kunnen doen.

‘Denk je dat je de kleine rechterlade uit het kabinet kan halen?’ vraagt Keetje. Het kost Francijntje geen moeite om die er uit te

---

<sup>1</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 117

<sup>2</sup> idem, pagina 30

trekken. De ondiepe lade is niet zwaar en schuift er gemakkelijk uit. De inhoud verrast haar, de lade is in heel veel vakken verdeeld en in elk vakje ligt een waaier<sup>3</sup>.

‘Mooi, vind je niet?’ Francijntje heeft er geen woorden voor, al die kleuren en al die verschillende vormen en materialen doen haar verstomd staan. Keetje lacht, Francijntje lacht verlegen mee. ‘Als je eens wist wat al die waaiertjes gezien hebben en als je eens wist wat je er mee kon zeggen, je zou verbaasd staan, Francijntje. Zet de la maar op het bed en pak ook de middelste nog uit de kast. Francijntje doet wat haar gezegd is. Deze la bevat allemaal pakjes brieven, elk pakketje bijeengehouden door een gekleurd lintje.

‘Schel Marretje om koffie,’ zegt de Juffer. Francijntje trekt tweemaal aan het koord. ‘Pak voor jezelf ook een kop en neem de suiker mee, daar houdt je toch van? En schuif een stoel bij.’ Francijntje is te beduusd om antwoord te geven, doet wat haar gezegd is.

Als Marretje de koffie brengt ziet ze twee oude vrouwen die prettig bij elkaar zitten, elk een waaier in de hand. Op het bed liggen er nog veel meer, sommige dicht maar de meeste wijd open alsof er vlinders neergestreken zijn op het onopgemaakte bed.

‘Ontbijten wil ik niet vandaag,’ zegt de Juffer. ‘Francijntje schenkt de koffie wel.’

De koffie is gedronken. Alle waaiers zijn bekeken, eentje legt Keetje apart. Het is een kleine blauwe en hij is oud. ‘Precies groot genoeg voor een meisjeshandje, zie je? Het was de eerste die ik kreeg, lang geleden van Manon.’

Manon Delprat en zij, hoe jong waren ze toen, en hoe verschillend. De ernstige, bedachtzame Manon die het onstuimig Keetje voorhield om voornaam en rustig te lopen als ze, ieder aan een zijde van haar mama - die Keetjes gouvernante was - wandelen gingen door de parken van Berlijn. Hoe ze, samen in het grote bed fluisterden

---

<sup>3</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 116



over later. Hoe het Manon zou vergaan als ze groot was en hoe verschillend dat zou zijn van de toekomst die voor Keetje in 't verschiet lag...

Op de laatste dag gaf Keetje Manon een zilveren beursje en schreef in Manons album dat ze, zolang ze leefde!, van Manon zou blijven houden. Manon had zo'n duur souvenirkje niet, ze gaf Keetje het gekoesterde waaiertje van haar eerste kinderbal. Nu, bijna vijftig jaar later, beseft Keetje verwonderd dat ze echt van Maantje houdt. Vaak hebben ze elkaar niet meer gezien, maar geschreven altijd en steeds in dezelfde rolverdeling, Keetje doordravend, Manon bedachtzaam.

'Francijntje, zorg ervoor dat dit waaiertje bij me is in de kist', zegt Keetje. Francijntje knikt, vraagt zich af hoe ze dat doen moet.

'De cousijntjes willen die waaiers misschien wel hebben, ze zien maar', zegt Keetje. 'Ik hield ervan, maar ach, ze zijn niet meer in de mode. Wie maalt er nog om?' Die constatering maakt haar niet verdrietig, dat heeft geen enkele zin, maar ze maakt haar hoofd wel lichter.

'En dan nu de andere la. Kijk eens aan, allemaal brieven, allemaal verleden tijd. Wel belangrijk dat we er niemand mee confronteren. Francijntje, maak die lintjes los, bewaar ze als je wilt - en dat wil je vast - ', Keetje kijkt haar schattend aan.

Francijntje, blij, zegt: 'Heel graag Juffer.'

Een pakketje met een blauw lint houdt Juffertje apart en ook een rolletje papier, dichtgehouden door rood koord.

'Gooi alles maar in het vuur, een beetje losjes anders brandt het slecht,' instrueert Keetje. Francijntje doet wat gevraagd wordt. Het duurt een tijdje voor alle brieven in het vuur verdwenen zijn en de laden teruggeschoven in het kabinet.

Als alles klaar is, leunt Keetje achterover, haar hoofd is nu niet helder meer.

'Ik wil wat rusten', zegt ze. 'Geen noenmaal, zeg maar aan Mie. Je kunt nu gaan, maar als de dokter geweest is en het diner gedaan, dan

hebben we nog één ding te doen. Geen kussens meer opschudden', vervolgt ze als ze ziet dat Francijntje nog iets doen wil. 'Ga nu maar.' Stil verlaat Francijntje met handenvol linten de kamer. De brief van Manon ligt ongelezen naast het waaiertje, Keetje valt in slaap.

Tegen drieën gaat Francijntje bij Juffertje kijken. Ze wordt net wakker en vraagt haar lodereindoosje. Er wordt geklopt, Marretje kondigt de dokter aan. Noch Keetje, noch Francijntje heeft de bel gehoord. De Juffer zegt Marretje de dokter binnen te laten en dan Rijnse wijn en twee glazen te brengen.

'Jij kunt gaan, Francijntje en zeg Mie dat ik stipt vier uur dineer.' Met een knikje verlaat Francijntje Juffertjes kamer, dankbaar dat nog een keer de trap af en op haar bespaard worden. Ze neemt, zoals geboden, de kleine.

Dokter Coelen maakt zijn entree. Keetje probeert wat rechterop te zitten, herschikt haar sjaals en kijkt op naar de grote man tegenover haar. Met hem is wat koude lucht mee naar binnen gekomen. Ze sluit, heel even maar, haar ogen om daarvan te genieten. Dan reikt ze hem gracieus haar handje dat hij in zijn mannenknuist vat. Ze ondergaat de aanraking als altijd met enige huiver, maar ook als altijd wetend dat die weer over gaat.

'Mejuffer, hoe gaat het u vandaag?' Het klinkt opgewekt en uitnodigend genoeg, maar haar fop je niet. Hij wil weten hoe vaak hij nog langs moet komen voordat zij het loodje legt. Welnu, zij weet en hij weet, dat dat niet heel lang meer duren kan.

Ze noodt de dokter te gaan zitten, op zijn vraag heeft ze geen antwoord. Zwijgend zitten ze zo en dat is Keetje goed. Weer klopt Marretje, ze brengt wijn en glazen, zet die op Keetjes tafeltje.

'Gebruikt u een glaasje met me? Wees dan zo goed om zelf de glazen te vullen, Marretje is daarvoor niet geschikt. Ga kind, ga.'

De dokter vervult zijn taak. Zwijgend drinken ze hun glas. De wijn

smaakt haar en geeft haar wat kracht.

‘Wel, dokter,’ begint ze, ‘u zult hier zijn, op het laatst?’

Hij kijkt haar recht aan, dat bevalt haar. Hij is werkelijk anders dan de vorige chirurgijns<sup>4</sup> die haar altijd geruststelden en susten. Die heren doktoren die haar tong bekeken, haar beklopten en allerlei kwalen vonden die ze bestrijden wilden met medicijnen. Beter werd ze er niet van. Maar wat is beter? Natuurlijk haar lijf is oud, ze is kortademig, maar verder mankeert haar niet zo veel, denkt Keetje. Het is haar hart wat bezwaard is, zo lang al.

Bezwaard is haar hart omdat ze daarin alleen maar plaats heeft voor het huis. Geen plaats voor een mens. Of ja, misschien voor Manon, haar stille Maantje? Verder heeft ze al haar liefde in stenen gestort, en stenen - weet ze nu - geven geen liefde terug. Toen ze het plan voor haar leven ontwierp, zelfstandig te zijn zonder echtgenoot, dacht ze dat een huis helemaal van haar, genoeg zou zijn om zo’n leven in haar eentje aan te kunnen. Maar het huis bleek een valse geliefde, was ijdel en onverzadigbaar. Het huis, haar prachtige huis is nooit de plaats geworden waar ze thuis is. Alleen deze kamer biedt beschutting, deze stoel, nog van papa, met de hoge hoofdsteun behoedt en beschermt haar. In deze kamer is ze sterk, maakt ze haar plannen. Hier is ze baas van haar eigen gedachten, onvatbaar voor de raadgevingen en suggesties van de vele, vele mannen om haar heen. Gestut door het kapitaal, gestijfd door de Vermaning is het nooit moeilijk geweest om haar voornaamste - en misschien ook wel enige - taak waar te maken: de eer van de familie hoog houden, al is ze dan ook maar een vrouw.

Alleen twee jaar geleden, toen ze tegen Isaacs wil, zwager Lestevenon een kapitaaltje<sup>5</sup> leende, werd over familie-eer niet

---

<sup>4</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 135

<sup>5</sup> idem, pagina 122

gerept, integendeel zelfs. Sindsdien zag ze haar broer nog maar zeer zelden.

Ze schrikt op uit haar gedachten als de dokter zegt: ‘Als er om mij gezonden wordt Mejuffer, dan zal ik hier zijn, zeker.’

Hij drinkt zijn glas leeg, zij het hare.

‘Doe het nog eens vol?’ vraagt ze liefjes.

Hij kijkt haar weer aan en zij voelt zich betrappt. De toon die zij gebruikte, dat kokette, het past haar niet, paste haar nooit. Hoe vaak, tegen beter weten in, gebruikte ze dat maniertje?

Hij vult beide glazen.

‘Wat kan ik verder nog voor u doen, Mejuffer?’

‘U bent de dokter, mijnheer’ repliceert ze.

Hij zit weer, wendt zijn blik nu af.

Hoe kan ze zeggen dat haar hart zo zwaar is, hoezeer haar gedachten haar kwellen? Waarom dwingen conventies haar zulke dingen nooit uit te mogen spreken? Juist tegen hem, haar geneesheer, deze, die ze een beetje vertrouwt, zou dat toch moeten kunnen?

‘Wanneer u de dood hebt vastgesteld gelieve u daarvan Burgemeester Hoeuft<sup>6</sup> zo spoedig mogelijk te verwittigen’, zegt ze nu met haar gewone Keetje-stem. Het ogenblik is voorbij, zij is weer haar oude zelf.

‘Hij zal mijn zaken regelen.’ Ze trekt aan het schellekoord.

‘Ik zie u morgen weer om dezelfde tijd.’

Hij staat al en rijgt.

Op het tafeltje ligt de brief van Manon, haar lieve Maantje, nog steeds ongelezen.

‘Schikt het Juffer om samen nog iets te doen, of wilt u nog wat rusten?’ vraagt Francijntje. Ze heeft het dienblad met het onaangeroerde diner weggezet.

---

<sup>6</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 138

‘Zeker, Francijntje. Er is nog wat te regelen. Ga weer zitten, zoals vanmorgen. Pak eerst dat rolletje en lees me voor. Je kunt toch nog wel lezen?’

‘Niet vlug, Juffer en alleen als u het geschreven heeft. U hebt het me zelf geleerd toen, maar dat is al zo lang geleden...’

‘Ik heb het geschreven, lees het dus maar.’

Moeizaam spellend leest Francijntje het klad van het lijstje dat bij Keetjes testament zal horen. Nu nog kan ze iets veranderen, morgen is misschien te laat.

Het zijn bekende namen<sup>7</sup> die Francijntje voorleest, zoals die van Gerarts de kok, tuinman Johannes, de werkman die zo vaak kwam en zo nog een paar. Achter iedere naam staat een bedrag, bij iedere naam knikt Keetje en knikt ook Francijntje, ze heeft ze allemaal gekend.

Halverwege zegt Keetje opeens: ‘En jij wordt ook rijk Francijntje. Je bent nu drieënzeventig en al meer dan zestig jaar in onze dienst. Je zult meer dan drieduizend guldens erven.’

Keetje lacht. Francijntje schrikt, weet niet wat te zeggen, maar Keetje maalt daar niet om, spoort Francijntje aan om door te lezen. Dan wordt het moeilijker, er komt een Franse naam, Roquette en ook Victoire Giloteau. Keetje helpt haar bij de uitspraak. Dan nog een Franse naam. Francijntje vermoedt hoe die luidt maar wil hem niet zeggen.

‘Die naam kan ik niet lezen, Juffer,’ zegt Francijntje.

‘Zou het Joseph<sup>8</sup> kunnen zijn?’ vraagt Keetje.

‘Hij is een schurk, Keetje,’ roept Francijntje. Ze schrikt van haar eigen heftigheid, haar luide stem en dat ze zo astrant is om zomaar Keetjes voornaam te gebruiken.

Ook Keetje is geschrokken. Een oude vrouw die een andere bediende van lang geleden nu nog een schurk durft te noemen en dat in haar

---

<sup>7</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 104

<sup>8</sup> Joseph le Herry, knecht

bijzijn?

Joseph. Ze herinnert zich nog goed hoe Willem Anne Lestevenon, de knappe zwager die ze zo bewonderde, terugkwam van een buitenlandse reis met een nieuwe livreaknecht. Hoe oud was ze in het jaar van Willems inhuldiging als Heer van Hazerswoude?<sup>9</sup> Heel jong, dertien misschien en Joseph twee jaar ouder. De inhuldiging was een dagenlang, heerlijk feest in mei, de bomen net in het blad, vrolijkheid alom. Veel had het niet om 't lijf gehad. Wat steelse blikken. Hij hield haar iets te lang vast wanneer hij haar van haar paard hielp, meer niet. Een kus. Alles al weer voorbij nog voor de feestelijkheden afgelopen waren. Een prettige herinnering die haar altijd blij maakte. Hem een jaargeld geven vanwege die herinnering, amuseerde haar.

‘Wat bedoel je Francijntje, zeg het gerust. Nu maakt het toch niets meer uit, alles is zo lang geleden en heel spoedig ben ik toch niet meer hier.’

‘Juist daarom Juffertje, waarom nu nog luisteren naar een domme oude vrouw die van niets weet? Laat het verleden rusten toch’, smeekt Francijntje.

Het wordt Keetje koud om het hart. Dus toch? Toen de gemene geruchten<sup>10</sup> over Willem in 1797 de ronde deden wilde zij die niet geloven. Nooit ook wilde ze daaraan terugdenken, maar af en toe kwamen de herinneringen toch terug. Hadden de broers dan toch gelijk toen ze haar vertelden dat Joseph de deugniet was die de val van Willem Anne had veroorzaakt?

---

<sup>9</sup> Eer- en zegenang aan de Weledele Gestrenge Heere Willem Anne Lestevenon van Berkenrode: Raad in de Vroedschap der Stad Haarlem bij zijn Weledele's inhuldiging als Heer der Vrije Heerlijkheid Hazerswoude

<sup>10</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 121

Francijntje houdt haar mond stijf dicht. Geen woord zal ze zeggen over hoe ze zag dat Mijnheer Lestevenon, in het duister van de hal Joseph kuste, deed wat mannen met vrouwen doen... Ze is te dom, ze heeft geen woorden voor wat ze zag, ze kan daarover niet eens denken, laat staan spreken...

Francijntje is vastbesloten niets meer te zeggen, ziet Keetje.

‘We laten het rusten’, besluit ze.

‘Alleen één ding wil ik nog met je bespreken, iets heel anders. Het huis gaat nog een keer in volle glorie glanzen als ik uitgedragen word.<sup>11</sup> Keekaatje en de cousijntjes kunnen zo iets niet organiseren. Je kent Mevrouw Louisa<sup>12</sup>? Ze is een kranige vrouw, een uitstekende huisvrouw. Zij komt zodra Burgemeester Hoeufft haar ingelicht heeft. Ik heb haar precies uitgelegd hoe ik wil dat het begrafenismaal zijn zal, zo tegen half vijf. Alle zalen zullen dan verlicht kunnen zijn en versierd met bloemen, er worden geen rouwfloersen over de spiegels gehangen. Mijn mooiste servies zal gebruikt worden. Mie krijgt hulp van zoveel koks als ze nodig heeft. Er zal muziek gespeeld worden. Het wordt een groot feest Francijntje, geen broer, geen Mennist of beredderaar die me tegenhoudt en Mevrouw Louisa zal er op toezien dat alles gaat zoals ik het wens.’

Keetje heeft gezegd wat ze te zeggen had, doodmoe is ze. Francijntje ziet het. Haar Keetje heeft zoals altijd het laatste woord. Francijntje streelt Keetjes hand. ‘Het is goed zo,’ zegt ze zoetjes, ‘Ik zal toezien dat het zo gebeurt en vannacht blijf ik bij je.’

‘O, Francijntje,’ is het enige nog dat Keetje zegt.

---

<sup>11</sup> Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pagina 136

<sup>12</sup> idem, pagina 1

*Maandag, 16 november 1829*

Het is heel laat nu of zou de morgen misschien al aangebroken zijn?  
Is het al licht misschien?

'Schuif het gordijn eens open, ik wil het maantje zien. Nog een paar nachtjes en dan is het afnemende maan<sup>13</sup> en dan wordt hij een Ceetje zoals van Cornelia, dat heeft papa me nog geleerd. En als de maan een Ceetje is, is Keetje weg.' Ze lacht.

Francijntje begrijpt niet goed wat het Juffertje bedoelt, maar doet wat haar gevraagd is.

'Kijk, over een paar daagjes is de maan nog maar heel klein', wijst Keetje. 'En als het dan niet bewolkt is spiegelt hij zich in het Spaarne. Dan zijn er twee Ceetjes: Cornelia Catharina. Eentje aan de hemel en een omgekeerd Ceetje in het water.'

Keetje lacht weer. Francijntje begrijpt het niet helemaal, ze aait Keetjes hand, Juffertje laat het toe.

'Francijntje, wil je nog iets voor me doen?'

't Is net of het weer vroeger is, Francijntje een groot meisje en Juffertje klein.

Het lijkt of Juffertje dat ook zo vindt, want ze vraagt: 'Wil je een papje koken? Zo lekker, daar zou ik wel een paar hapjes van kunnen eten.'

'Hoe zou ik nu weggaan Juffertje, ik kan u nu toch niet alleen laten', zegt Francijntje, maar Keetje is heel beslist.

'Ga nu maar en neem die laatste brieven mee om te verbranden, dat zijn de enige nog en ik wil even rusten.'

De dooiers zijn geklopt<sup>14</sup>. Op de keukentafel ligt het laatste bundeltje brieven, Francijntje schuift het lint opzij. Ze pakt wat briefjes,

---

<sup>13</sup> Amsterdamse Handels Almanak 1829

<sup>14</sup> Simon van Gijn – museum aan huis, Receptenboekje van Cornelia Johanna van Gijn-Hooghwinkel



haakt een plaat en een ring weg en laat de brieven één voor één in het fornuis verdwijnen. Nog een handjevol en nog een en dan zijn alle briefjes weg. Ze kijkt naar de oplaaiende vlammen. Het blauwe lint strijkt ze glad en windt het om twee vingers tot een rolletje, wachtend tot het vuur minder fel is. De plaat mag niet te heet zijn om de zoete room en suiker saam te koken. Te heet en het zal schiften. Al roerend gaan nu de dooiers in de pan, het papje bindt glanzend gaar. Van het vuur af roert ze er voorzichtig twee lepeltjes oranjewater door. Zo heeft ze vroeger, zo vaak klein Keetje er om vroeg, een assietje melkvlade gemaakt als het Juffertje een pijnbuikje had.

‘Kom, neem nog een hapje.’

Keetje schudt van nee, iets zeggen kan ze niet meer, alleen nog maar zuchten. De brief van Manon zou ze bij zich willen hebben, dicht op haar hart. Francijntjes gezicht is vlak bij het hare.

‘Wil je nog iets, Juffertje?’

Keetje hijgt.

‘Zo moe, zo moe’.

Er is niets meer te zeggen. Beneden heeft de klok half vijf<sup>15</sup> geslagen, ze hebben het geen van beiden gehoord, allebei doof, allebei oud, allebei een beetje verdrietig.

Het grote huis is nog stiller dan anders. Buiten is geen geluid.

Zwijgend zijn ze bij elkaar, de ene alleen, de ander alleen met haar gedachten.

‘Eigenlijk zou ik wel willen liggen, Francijntje. Leg me maar in bed,’ zegt Keetje. Francijntje schrikt op. ‘Nee, nee Juffer, doe dat nou niet. Blijf nog maar even zitten en kijk naar het maantje. Ik schud de kussens nog eens op, dan zit u beter. Toe Juffer, ga niet naar bed.’

---

<sup>15</sup> Noord-Hollands Archief BS Overlijden 1828-1829 overlijdensakte 19-11-1829 geeft als tijdstip: vijf uren, vergelijk met Els Kloek & Maarten Hell, Keetje Hodshon (1768-1829) Een rijke dame in revolutietijd, pg. 135: op het onzalige tijdstip van vier uur 's morgens

Kijk, het wordt zo morgen. Die laatste uurtjes komen we ook nog wel door.'

'De brief van Manon?' Keetje kan het niet meer vragen. Eén zuchtje slechts ontsnapt haar, een glimlachje verschijnt. Ja Maantje, ik zie je. Bijna. Niet meer.

## ANNEMARIE KOREVAAR

*Annemarie Korevaar (1967) is eindredactrice bij een publiekstijdschrift. In haar vrije tijd schrijft ze. Het doen van research, zoals dit keer naar Keetje en Haarlem in de achttiende eeuw, vindt ze bijna net zo leuk als schrijven zelf.*



## GELOOF, HOOP EN LIEFDE

*door Annemarie Korevaar*

*Hellevoetsluis, 17 oktober 1794*

*My darling Cathy,*

*Wanneer je deze brief leest, ben ik ergens tussen Engeland en Nederland – ergens tussen verstand en gevoel. Ik weet niet of ik ooit nog terug zal keren. Wacht niet op mij, Cathy. Ik ben een oude man, en de tijd zal mij niet gunstig gezind zijn. Wat wij hadden, zal ik koesteren tot het eind.*

*Farewell,  
Henry*

Tot drie keer toe herleest Keetje de woorden, in de hoop dat er niet staat wat er staat. Krijtwit is ze, als ze het papier dichtvouwt.

‘Wanneer is dit gebracht? Sta daar niet zo te treuzelen!’

Het meisje, dat haar meesteres niet eerder zo zag, schraapt haar keel.

‘Een uur geleden mevrouw. Toen u in de kerk was. Ik vroeg nog of hij moest wachten op antwoord, maar dat hoefde niet. Het was een koerier op een paard, mevrouw’, voegde ze er nog aan toe.

Keetje strijkt met haar hand langs haar ogen.

‘Zeg de staljongens dat ze de kleine koets klaarmaken. Zo snel mogelijk. En stuur iemand naar mevrouw Van Styrum. Zeg haar dat

ik helaas vanmiddag verhinderd ben.'

Vanaf het moment dat Barend Hartman van Groningen het woord nam en de deuren van de Grote Vermaning dicht gingen, had Keetje zich onrustig gevoeld. Ze was zoals altijd expres aan het gangpad gaan zitten, zodat ze goed zicht had op de banken aan weerszijden van de preekstoel. Daar, tussen de andere notabelen van de stad, zat Henry – als hij tenminste niet voor zaken buiten de stad was. Soms werd hij vergezeld door zijn aangenomen zoon, een immer zuinig kijkende, sombere man. Hij was getrouwd met een nichtje van Henry, maar het huwelijk was niet gelukkig. 'Ze heeft al jaren een affaire met een Duitse baron', had Johanna haar fluisterend verteld, de enige keer dat deze Ann met haar echtgenoot en oom mee naar de kerk was gekomen. Ze was plompverloren naast haar echtgenoot gaan zitten, met als gevolg een opgewonden gemompel. De vrouwen hadden in de Grote Vermaning hun eigen plaats, op stoelen in het midden. De banken waren voorbehouden aan de heren. Ann was met een hoorbare zucht opgestaan en was, zonder iemand ook maar een blik waardig te keuren, bij de dames gaan zitten. 'Wat een onaangename vrouw! Ze zong niet eens mee met de psalmen!' siste de vrouw van Pieter Kops toen ze die dag na de dienst afscheid namen.

Maar vandaag had Henry niet op zijn vaste plaats gezeten. En over zaken had hij haar niets verteld. De preek van de leraar ging grotendeels langs haar heen; en het was dat Johanna haar aanstootte, anders was ze zomaar blijven zitten tijdens de gezangen. Ze wist niet hoe snel ze na afloop weg moest komen. 'Tot straks hè?' had Johanna gezegd. Ze had geknikt en was snel op haar broer Isaac afgelopen. 'Broeder, ik heb hoofdpijn, ik ga meteen naar huis.'

Hoewel Isaac vier jaar jonger was dan zij, was hij de heer des huizes aan de Nieuwe Gracht. Hij liet haar volkomen vrij in haar doen

en laten, maar toch verlangde ze naar een plek voor zichzelf. Niet alleen buiten, in de zomer – daar had ze inmiddels het prachtige Oud Berckenrode voor – maar hier, in de stad. En hoewel de bouw van haar huis aan het Spaarne opschoot, was het nog lang niet af. De afgelopen weken had ze er een gewoonte van gemaakt om zondag na de dienst te gaan kijken hoe de werkzaamheden vorderden, maar nu was ze daar te onrustig voor. Misschien dat Henry langs was geweest op de Nieuwe Gracht, en haar niet thuis had getroffen ...

Via de Grote Houtstraat kwam ze op de Grote Markt. Het was onrustig in de stad, en op het grote plein stonden groepjes mensen bij elkaar te smoezen. Er hing iets in de lucht. Volgens de laatste geruchten waren de Fransen al in de buurt van Nijmegen. Haar zwager Lestevenon en Jan, de man van Johanna, zaten in allerlei comités en clubs. Dat de stedelijke regering onlangs hun patriotistische leesgezelschap had verboden, daar maalden ze niet om. ‘Geloof me, Keetje,’ had Jan gezegd, ‘binnen een paar maanden is Willem niet meer aan de macht. Hij en al die andere kezen kunnen maar beter de benen nemen. Ons land verdient beter!’

Keetje schoot de Barteljorisstraat in en snelde door de Kruisstraat. Bijna thuis. Ze nam de korte route door de Ridderstraat. Dan kwam ze wel niet bij de voordeur uit, maar dat kon haar nu niet schelen. Hoe dichterbij huis kwam, hoe zekerder ze ervan was dat Henry op haar zat te wachten ...

‘Naar Welgelegen. En neem de kortste route.’

De koetsier knikt, vouwt het trappetje weg en sluit de deur. Hij kent de weg; het afgelopen jaar heeft hij zijn meesteres bijna wekelijks naar de Haarlemmer Hout gebracht. Welgelegen is zonder twijfel het mooiste buiten in de wijde omtrek, en voor mejuffrouw Hodshon is het een bron van inspiratie voor haar eigen huis.

Hoewel zij Henry Hope in de Haarlemse kringen waarin zij zich bewoog al vele malen eerder had gezien, had zij pas echt kennis met hem gemaakt in november 1793. Keetje had een paar dagen daarvoor Oud Berckenrode gekocht, en toen zij op een winterochtend haar nieuwe bezit inspecteerde, raakte ze in gesprek met Henry en een van zijn achterneven, die op het nabijgelegen Groenendaal resideerde. Toen zij de heren vertelde over haar plannen voor de tuin, die zij dolgraag in Engelse stijl aangelegd wilde hebben, nodigde Henry Hope haar uit om de tuin op Welgelegen te komen bezichtigen. ‘Ontworpen door Johann Georg Michael, mejuffrouw.’ Waarna hij eraan toevoegde uitermate benieuwd te zijn naar haar mening.

Keetje was danig onder de indruk van de aimabele, uiterst voorkomende Henry. De manier waarop hij omging met zijn achterneef, die zo ongeveer dezelfde leeftijd had als Keetje, deed haar denken aan haar vader. Hoewel ze haar ouders trouw elke zondag herdacht in haar gebeden, miste ze hen niet heel veel meer; daarvoor waren ze al te lang geleden overleden. Haar broeders en zijzelf waren uitstekend opgevoed door gouverneur Delprat en zijn vrouw, daar niet van. Maar tussen Henry en zijn achterneef zag ze de liefde van een familieband, en met een alles verblindende helderheid realiseerde ze zich dat ze dat al lang ontbeerde. Met een vastberadenheid waarvan ze niet eerder beseftte dat zij deze bezat, hoorde ze zichzelf zeggen: ‘Graag meneer Hope. Zou het u deze week nog schikken?’

En dat was het begin. Een week later bracht zij, vergezeld door haar broer Isaac, een bezoek aan de tuinen van Welgelegen. En aan het huis zelf – dat was immers ontworpen door Abraham van der Hart, dezelfde architect die zij opdracht had gegeven voor haar eigen huis aan het Spaarne. De sfeer was hartelijk, en toen haar broer zich excuseerde omdat hij echt weg moest wegens dringende



bezigheden, voelde ze zich terneergeslagen. Ook zij stond op, klaar om haar broer te volgen. ‘Maar mejuffrouw Hodshon,’ sprak Henry, ‘ik had u ook nog zo graag de schilderijen laten zien. Meneer Hodshon, staat u mij toe ...’

Isaac had geknikt. Henry Hope was niet alleen een vooraanstaande bankier, maar was ook oud genoeg om hun vader te zijn. Een chaperonne achtte Isaac dan ook niet nodig. ‘Uiteraard, mijnheer Hope. Ik zal om zes uur een koets sturen, zodat mijn zuster op tijd voor de maaltijd weer thuis is. Dat geeft u ... ‘ – hij keek op de grote staande klok, versierd met een gouden Atlas-figuur en talloze uit hout gesneden klimop-ranken – ‘nog drie uur. Is dat voldoende?’

Als de koets tot stilstand komt aan de achterzijde van Welgelegen, weet Keetje niet hoe snel ze uit moet stappen. Ze snélt naar de deur, schelt en staat al met één voet op de drempel, gewend als ze is dat er onmiddellijk wordt opengedaan als zich bezoekers melden. Nu gebeurt er niets. Ze schelt nogmaals, langer nu. De deur gaat op een kier open. De bediende herkent haar.

‘Mejuffrouw Hodshon. Het spijt me, mijnheer Hope ... ‘

Ze laat hem niet uitspreken en stuift langs hem naar binnen. Ze registreert nauwelijks wat ze om zich heen ziet. Haar voetstappen echoën door de lege vestibule, haar hakjes klikklakken op de treden van de grote marmeren trap. Ze rent door de anti-chambre, om in de ovale muziekzaal tot stilstand te komen. Ze laat zich vallen op de met zijde beklede voetenbank en graait een paar slofjes uit de walnoothouten kist naast de deur. Dan duwt ze de dubbele openslaande deuren naar de schilderijengalerijen open. ‘Henry, nee ...’

‘Dit is mijn lievelingsplek. Hier, sta mij toe.’ Hij pakte haar hand en nam haar mee naar een bankje dat zó eenvoudig was, dat het

schril afstak tegen het kunstig ingelegde parket, het gele Egyptische marmer van de lambrisering en de zes met wit marmer opgelegde schoorsteenmantels. Hij zag haar blik en lachte. 'Ja, ik mis hier een vrouwenhand.' Heel even aarzelde hij, en toen liet hij de hare los.

Toen ze naast elkaar op het bankje zaten, kon Keetje haar aandacht maar met moeite bij de drie schitterende schilderijen voor haar houden. Ze wilde steeds naar rechts kijken, maar wist zich in te houden. 'Ze zijn van Nicolas Poussin, is het niet, meneer Hope?' 'U bent een kenner - en noem mij alstublieft Henry.' Ze had gebloed en haar hand uitgestoken. 'Aangenaam. Cornelia Catharina, maar mijn vrienden noemen me Keetje.'

De tijd was omgevlogen. Lang hadden ze staan kijken naar een portret van een prachtige jonge vrouw met een Cupido aan haar borst. 'Deze vind ik het allermooist', had Henry gezegd. 'Hope nursing love. Want dat is waar ieder mens op hoopt: liefde. Het maakt niet uit hoe oud je bent, of je man bent of vrouw: er is altijd hoop. Zelfs voor Hope', had hij glimlachend gezegd. Ze had alleen maar kunnen knikken.

Ze slaat haar hand voor haar mond. Alle drie de zalen, die van boven tot onder hadden volgehangen met de meest exquisite werken, zijn leeg. Het bankje, hún bankje, ligt ondersteboven. Op de grond staan nog een paar kratten, ligt nog stro. Maar verder: niets. En nu beseft ze wat ze heeft gezien toen ze – is het pas minuten geleden? – naar binnen was gerend. Wat ze níet heeft gezien. Alles is weg. De staande klok, de kasten in de vestibule. De leestafel in de muziekkamer. Ze rent naar beneden, maar overal waar ze kijkt, ziet ze bewijs: Henry Hope is weg. Voorgoed.

De dagen erna zijn donker voor Keetje. De werkzaamheden aan haar huis gaan gewoon door, maar elke keer als ze gaat kijken, doet

het pijn. De Blauwe Kamer, die ze dezelfde Wedgwood-versiering heeft gegeven als Welgelegen. Het houtsnijwerk, vrij naar Albertolli, de kunstenaar van wie ze voor het eerst hoorde in Henry's huis. En zo ademt heel het huis het mooiste jaar van haar leven.

Want elke week was ze gegaan. Haar huis aan het Spaarne was een prachtig excuus; niemand die het vreemd vond dat ze zo vaak bij Welgelegen ging kijken om ideeën op te doen. Niemand die het vreemd vond dat ze dan lange wandelingen maakte met Henry. Iedereen leek het juist fijn voor haar te vinden. Isaac, die het druk had met zaken en die in Amsterdam op zoek was naar een geschikte echtgenote; haar oudste broer Albertus, die zijn handen vol had aan zijn gezin met twee kleine meisjes; en Johanna, haar beste vriendin. Alleen Johanna wist dat ze meer voelde voor Henry. 'Ik hoop zo dat het gaat lopen zoals je wilt, liefste vriendin. Maar vergeet niet dat hij een Orangist is. Als ik Jan zo hoor, dan duurt het niet lang meer voordat de patriotten aan de macht komen. En of er dan voor Henry nog plaats is in Haarlem ...'

Over politiek spraken ze niet. Wel over kunst, over hun dromen, over hun herinneringen. Keetje voelde zich veilig bij hem. Toen ze op een keer duidelijk aangedaan raakte toen ze over haar vader vertelde, werd ook Henry stil. 'My darling girl, ik weet hoe je je voelt. Mijn beide ouders zijn verdronken op zee toen ik nog jong was; mijn moeder stierf letterlijk in het zicht van de haven. Vineyards Haven, daar ligt ze begraven. Ik heb haar graf éénmaal gezien: de dag dat ik zelf van Amerika naar Engeland vertrok. Tantes en ooms hebben me opgevoed, tot ik op mijn dertiende naar Londen ging. Vanuit daar ben ik later met mijn zuster Harriet naar Nederland gekomen. Hier voel ik me thuis. Ik wil hier nooit meer weg ...' en bij die woorden had hij haar indringend aangekeken.

Maar het woord trouwen was nooit gevallen. Kwam het door de politieke spanningen? Zou zijn bank een verbintenis met een vrouw wier sympathieën bij de patriotten lagen, onder geen beding goedkeuren? Of was het omdat Henry ruim dertig jaar ouder was? 'Jij hebt nog een toekomst, ik heb alleen maar een verleden,' had hij meer dan eens gezegd. Voor Keetje deden de toekomst en het verleden er niet toe: ze was nog nooit zo gelukkig geweest als in dat ene jaar ...

Nooit meer kwam er bericht uit Londen. Nooit zou Keetje trouwen. Er doet een verhaal de ronde dat een aantal vissers, die altijd voor haar huis hun schepen losten, het zo jammer vond dat de juffrouw maar niet trouwde. Zij zouden er toen om geloot hebben en een huwelijkskandidaat hebben afgevaardigd. Keetje kon er, zo wil de overlevering, wel om lachen en onthaalde de schipper en zijn maten op bier, maar wees het aanzoek gedecideerd af. 'En toen zei ze nog iets tegen me,' vertelde de vrijer die avond aan zijn vrienden, 'maar volgens mij heb ik het niet goed verstaan. Ik dacht te horen dat ze zei altijd van hoop te hebben gehouden. Ze zal wel bedoeld hebben dat ze altijd hoop gehouden heeft ...'

## SANDER VAN WALSUM

*Sander van Walsum (1957) is historicus en journalist. Hij schreef twee romans (De Afslag en Emma) en boeken over de Universiteit Utrecht tijdens de Duitse bezetting (Ook al voelt men zich gewond) en over het geloofsleven van de Nederlanders (Geloofsartikelen). Hij was redacteur van NRC Handelsblad en Elsevier en hoofdredacteur van het Utrechts Universiteitsblad. Hij was correspondent voor de Volkskrant in Berlijn (van 2004 tot 2009), en is thans als verslaggever, commentator en boekbespreker aan die krant verbonden.*



## EEN UITPUTTEND BEZOEK

*door Sander van Walsum*



Het huis was nog zo rijzig als hij zich herinnerde. De muren waren wat donkerder misschien, en de lindenbomen die hem bij zijn laatste bezoek het zicht op de rivier en de binnenstad hadden ontnomen, waren gekapt. Al heel lang geleden vermoedde hij, want aan de oever was het plaveisel even groezelig als tussen de karrensporen. Hij haalde diep adem, en keek nog een keer naar de grijze wolkenlucht alvorens aan te bellen. Het geluid van de bel drong gedempt tot hem door, en hij vroeg zich af of het binnen, in het immense huis, wel zou worden opgemerkt. Misschien had hij er beter aan gedaan om het antwoord op de aankondiging van zijn bezoek af te wachten.

Hoe zou hij, als hij onverhoopt niet zou worden binnengelaten, de middag kunnen doorbrengen in deze stad die hem altijd zo vreemd gebleven was? De gedachte om terug te keren naar het logement

langs de trekvaart trok hem niet. Van de binnenstad had hij al genoeg gezien tijdens de wandeling die naar deze plek voerde. Misschien zou hij in het stadsbos Zochers monument voor Coster kunnen bekijken, volgens velen Haarlems grootste zoon. Daarover hadden kunstvrienden zich lovend uitgelaten. Op weg daar naartoe zou hij vast een uitspanning tegenkomen.

Hij schoof zijn gekromde wijs- en middelvinger tussen zijn boord en bezwete hals. Juist op dat moment werd de zware deur geopend – door een kleine grijsaard in hemdsmouwen, stelde hij vast toen zijn ogen enigszins waren gewend aan de duisternis in het ontsloten vertrek. De man zei niets en maakte, voordat de bezoeker zichzelf had geïntroduceerd, een uitnodigend gebaar met zijn linkerarm. In de lage hal, karig verlicht en gemeubileerd, was het weldadig koel. De grijsaard ging hem voor naar een brede trap. Halverwege de trap draaide hij zich naar de bezoeker om. ‘U heeft een voorspoedige reis gehad?’

‘Zeker, dank u.’

‘Verwacht u onweer?’

‘Ach, ik houd mij niet zo bezig met die natuurverschijnselen.’

‘Mevrouw verwacht onweer’, zei de grijsaard. Zijn gebarsten stem klonk enigszins verwijtend. ‘Mevrouw heeft een barometer.’

‘Juist, dan komt er vast onweer.’

De grijsaard was al doorgelopen. Boven aangekomen, boog hij naar links. Bij het passeren van een aantal hoge ramen keek hij naar buiten, wellicht om zich van de juistheid van de weersvoorspelling van mevrouw te vergewissen. De houten vloer kraakte onder zijn



voeten. Hij betrad een tussenvertrek waar meerdere speeltafeltjes langs de wanden stonden opgesteld. Het rook er indringend naar bijenwas. De grijsaard hield stil bij de kamer waar de bezoeker kennelijk werd verwacht en opende met een plechtig gebaar de dubbele deuren. 'De kamenierster heeft mevrouw juist gewekt', zei hij, na te hebben gebaard dat de gast kon doorlopen. 'Zij vroeg mij te wachten met de thee tot zij zich bij u heeft gevoegd.' Na deze huishoudelijke mededeling sloot de grijsaard de deuren weer.

Enigszins beklemd keek de bezoeker om zich heen. Het vertrek was volgestouwd met meubels die, stelde hij met kennersoog vast, uit de vorige eeuw moesten stammen maar er toch uitzagen alsof ze ongebruikt waren. Hij telde twee met goudkleurige stof beklede canapés, twee schrijftafels, drie salontafels, een theetafel en twee hoge tafels, een piano, vier staande lampen en zeker twintig stoelen. Hij liep, de handen op de rug gevouwen, naar het raam. De lucht was verder betrokken, maar het was nog droog. Aan de overzijde van de rivier rolden mannen in grijze kielentonnen van afeen platbodem op de kade. Het geluid van hun noeste arbeid drong niet door tot de kamer. Hij hoorde slechts het getik van een empireklok op de schouw.

Dit grote huis rook nog naar teer en nieuw textiel toen hij er voor het eerst zijn opwachting maakte. Het was nog in de tijd vóór het Koninkrijk der Nederlanden. Zelfs vóór het Koninkrijk Holland. De tijd van de Bataafse Omwenteling. Hijzelf verwachtte geen heil van revoluties. De ontwikkelingen sindsdien hebben wel duidelijk gemaakt hoe gegrond zijn scepsis was. Maar zij was destijds een jacobijnse gelovige. Zij verweet hem dat hij de laatste stadhouder had geportretteerd en betwijfelde zelfs of zij zich wel wilde laten portretteren door iemand die ook de stadhouder had geportretteerd. Maar uiteindelijk won het vertrouwen in zijn kundigheid het van de afkeer van zijn behoudzucht.

Zij had zich eerst willen laten schilderen in haar tuin. Die was kort na de oplevering van haar huis weliswaar nog nauwelijks toonbaar, maar zij meende er in het scherpe zonlicht mooier uit te zien dan binnen. En zij was niet beducht voor een rode kleur op de wangen, zoals de meeste dames uit haar milieu. Maar hij was haar niet ter wille geweest, omdat hij zijn paneel en zijn pastels niet wilde blootstellen aan de elementen, en dan met name aan de wind, die zo dicht bij de kust met grote kracht woei – een van de redenen waarom hij bij voorkeur meer landinwaarts verbleef. Even had ze zitten mokken op de tuinbank, en had ze nog jonger geleken dan de 27 jaren die zij telde. Maar uiteindelijk begaf ze zich met kittige pasjes naar binnen, en had ze de achterdeur niet voor hem opengehouden. Zij trok zich enige tijd, zeker een half uur in zijn herinnering, terug in haar kamer alvorens plaats te nemen op het puntje van een fauteuil die hij in een klein privévertrek tegenover het raam voor haar had klaargezet. Zij droeg een witte empirejurk met opstaande kraag. Een ovalen medaillon waarvan de ketting meerdere keren om haar lange hals was gewikkeld. Haar wangen waren rouge gepoederd. Ze had zijden bloemen in haar weelderige haar gestoken – ongewoon voor een vrouw in deze windstreken – en ze had zichzelf, iets te uitbundig naar zijn smaak, met parfum besprenkeld. ‘Ik begrijp werkelijk niet waarom wij dit binnen moeten doen’, zei ze afgemeten.

‘Ik werk nu eenmaal altijd binnen.’

‘Dat is geen antwoord.’

‘Voor mij is dit antwoord toereikend, en ik ben de schilder.’

Ze keek hem toornig aan, niet gewend aan de toon waarop hij haar had aangesproken. Haar toorn uitte zich overigens meer in de stand van haar lippen dan in de uitdrukking van haar prachtige,

diebruine ogen.

‘Kunt u een slag naar rechts draaien, en kunt u iets laten zien dat op een glimlach lijkt?’

‘Een glimlach?’

‘Ja, u weet wel, een kleine, opwaartse kromming van de lippen.’

‘Ik weet ook wel wat een glimlach is, maar ik vraag mij vooraf al wat er te glimlachen valt.’

‘Ik neem aan dat u liever met een glimlach wilt worden vereeuwigd dan met... met pruillippen.’

‘Ik pruil niet. Ik heb alleen geen reden om te glimlachen.’

‘Dit prachtige huis nodigt toch uit tot een glimlach?’

‘Dan zou ik de godganselijke dag moeten glimlachen. Ik moet er niet aan denken. Begint u nou maar gewoon, dan kunnen we straks zien of uw eerste proeve een glimlach rechtvaardigt.’

‘Dan is het te laat.’

‘Begint u nou maar gewoon.’

Terwijl zij spraken, had hij met zijn contépotlood zwierige bewegingen gemaakt op het paneel.

‘Dit is vast leuker dan de stadhouder tekenen’, zei ze.

‘De schoonheid van een gezicht is niet maatgevend voor het artistiek genoeg.’

‘Ach meneer Hodges, houdt u toch op. U heeft hem toch niet geschilderd om te voorzien in artistieke genoegens? Hij was een opdrachtgever, net als ik. En hij heeft u goed betaald, zoals ik ook zal doen.’

‘Kunt u proberen zo weinig mogelijk te bewegen?’

‘U moet die varkenskop van hem toch contrecoeur hebben geschilderd?’

‘Dat kan ik mij niet herinneren.’

‘En ontsteeg de conversatie met de stadhouder de banale alledaagsheid?’

‘Daarover kan ik geen mededelingen doen.’

‘Die discretie siert u, maar de stadhouder is het land al ruim een jaar geleden ontvlucht. U kunt zich dus best enige mededeelzaamheid veroorloven. En ik zal er niet over reppen tijdens mijn soirées. *My lips are sealed.*’ Zowaar verscheen een glimlach op haar gezicht. ‘Ik kan mij nog de opgetogenheid herinneren die door Haarlem trok toen bekend werd dat hij zich naar Engeland had begeven. Op de Markt werd de meiboom opgesteld. Ik ben er te voet naartoe gegaan. Ondanks de kou. Het vroom licht. Maar op de Markt waren vuren ontstoken. En de burgers dansten en jubelden rondom de meiboom. Vrouwen vooral. Zij hebben dan ook het meest te winnen bij de omwenteling.’ Ze keek mijmerend naar buiten, in de richting van de plek waar de feestelijkheden zich hadden afgespeeld.

‘U heeft zich bij de dansende vrouwen gevoegd?’

‘Alleen in die vraag klinkt al ongeloof door, maar ik heb het

serieus overwogen. Zo aanstekelijk was hun vreugde. Maar ja, op zo'n moment speelt je opvoeding toch op. Je ziet de vrouw van de visverkoper en van de waard, en je denkt: ach, laat ik toch maar wat meer afstand bewaren. Gelukkig werd ik naar het balkon van het stadhuis genood, waar ik met leden van de municipalité heb staan toekijken. Er werd bisschopswijn geserveerd. Ik heb daar nooit van gehouden, maar toen dronk ik het met een gretigheid alsof het anijsmelk was.'

'Was dat de dag dat generaal Pichegru Haarlem bezocht?'

Ze keek hem enigszins geschrokken aan, alsof zij zich betrapt voelde. 'Hoe weet ú dat? Was u toen ook hier?'

'Nee, in Den Haag, mijn toenmalige woonplaats. Daar verscheen hij de volgende dag, veel later dan aangekondigd. Er werd gezegd dat Haarlem zijn laatste halteplaats was geweest, en dat hij daar nogal was opgehouden.'

'Werd ook iets verteld over de toedracht van dat oponthoud?' vroeg zij na enige tijd, met een stem die wat ijler klonk dan voorheen.

'Niet dat ik mij herinner. Maar ik was ook niet zo in de toedracht geïnteresseerd... Kunt u weer uw oorspronkelijke positie innemen? En probeert u te glimlachen. Zojuist ging het u voortreffelijk af.'

Zij deed wat hij haar vroeg, maar de glimlach liet de overige gezichtstrekken onberoerd. 'Heeft u hem gezien?'

'Wie?'

'Generaal Pichegru.'

‘Niet van nabij. Ik heb vanuit mijn huis gezien hoe de stoet waarvan hij deel uitmaakte in de verte langstrok. Het was koud, en winderig, zoals altijd aan de kust. Dus ik ben binnen gebleven. Van generaal Pichegru heb ik slechts de zwanenveren op zijn steek gezien.’

‘Struisvogelveren.’

‘Pardon?’

‘Zijn steek is getooid met struisvogelveren. Ik heb het zelf gezien.’

‘Wat mij betreft. U heeft de generaal die dag dus gezien. Behoorde hij tot het gezelschap waarmee u bisschopswijn heeft gedronken?’

‘O nee’, riep ze uit. ‘Met bisschopswijn zouden we hem geen plezier hebben gedaan. Ik heb hem later die dag getroffen.’

‘Ach, kunt u daar meer over vertellen?’

‘Dat kan ik wel, meneer Hodges, maar ik doe het niet. Als u vorig jaar niet eens de winterkou wilde trotseren om de man te zien die ons van de stadhouder heeft verlost, ga ik u nu geen deelgenoot maken van mijn ontmoeting met hem.’ Ze keek hem aan alsof ze een vraag van haar gast verwachtte. Of het verzoek om toch vooral in detail te treden over haar ontmoeting met de illustere generaal.

Hodges deed haar dat genoegen echter niet en bracht met zijn pastel de eerste kleuren aan op het paneel voor hem.

‘Ik heb hem logies aangeboden’, zei ze na enige tijd. ‘Maar meer zeg ik er niet over, want er is hier in Haarlem al genoeg over gekletst.’

‘Dat verwacht ik ook helemaal niet van u. Wij onderhouden slechts

zakelijke betrekkingen. In uw private aangelegenheden stel ik derhalve geen belang.' Hij keek beurtelings naar het model en naar de contouren van haar portret.

'Kunt u mij al iets laten zien?'

'O nee, zover ben ik nog lang niet. Ik laat u bij voorkeur pas iets zien als ik klaar ben. Gesteld dat ik tevreden ben met het finale resultaat.'

'Maar dan valt er niets meer aan te corrigeren.'

'Dat hoeft ook niet als ik er tevreden mee ben.'

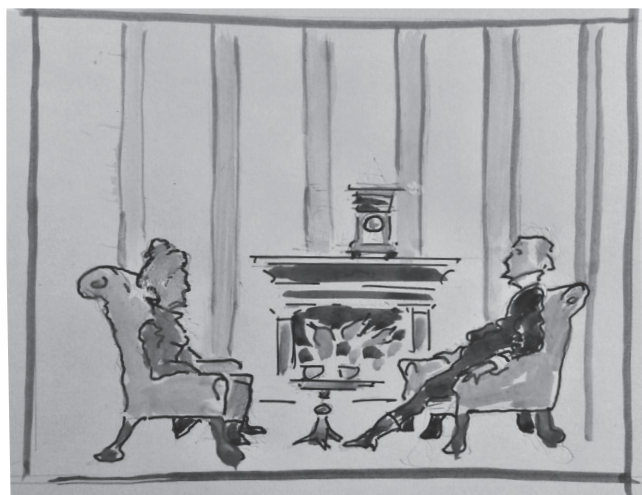
'Maar misschien ben ik er niet tevreden mee.'

'Dan laat ik bij mijn vertrek enige pastels achter, en kunt u het portret naar believen verfraaien als ik de deur achter mij heb dichtgetrokken.'

Hij schrok van dit bruske antwoord, maar haar leek het nu juist te bevallen. Door het rouge op haar wangen was een blos verschenen. 'Zal ik thee naar mijn woonvertrekken laten brengen? Of drinkt u liever moezelwijn?'

Hij koos voor de moezelwijn. En hij zou het portret, hoe klein het naar zijn maatstaven ook was, die dag niet meer voltooiën. Daarvoor zou hij later dat jaar, in de herfst, nog een keer terugkomen. Bij die gelegenheid had zij gesproken over de twee driepondskanonnen die zij de gewapende burgerij van Haarlem had geschonken om de Pruisen te bevechten. 'Dat was toch het minste wat ik kon doen', zei ze. 'Als van mij werd verwacht dat ik met een oorlogsschip bijdroeg aan de krijgsinspanningen, had ik het ook

gedaan.' Een jaar later zou zij metterdaad een fregat met 32 stukken geschut voor de strijd tegen de Engelsen laten bouwen. Hij had haar maar niet verteld dat hij de koning van Pruisen had geschilderd. Want dat zou voor haar wellicht een reden zijn geweest om de sessie per onmiddellijk te beëindigen.



Ja, zij was beginselvast. In een tijd die nu juist plooibaarheid vereiste. Zijn prinsgezinde vrienden schaarden haar bij de onverzoenlijke patriotten. En zij zelf brak met mensen die in haar ogen hadden blijk gegeven van de verkeerde inzichten. Haar voornaam, spoedig verbasterd tot Keetje, werd misprijzend uitgesproken. Aanvankelijk werden haar soirées nog bezocht door mannen die haar weleens in levenden lijve wilden zien, of die door haar wilden worden gekastijd. Maar later werd het schadelijk geacht om met haar te worden geassocieerd. Zeker na het doldrieste pamflet waarin zij –



welsprekend, het moet gezegd – had gepleit voor een aandeel van vrouwen in de regering van het land. Zelfs in Den Haag ging dat pamflet van hand tot hand. En er werd, mede aan de hand van allerlei almanakken, druk over gespeculeerd wie achter het pseudoniem P.B. van W schuilging. Een misleide man, zoveel was wel duidelijk. Het heeft de brave VOC-beambte Pieter Berend van Wielingen enige moeite gekost om de Heeren XVII ervan te overtuigen dat hij het niet was. Voor Charles Hodges was echter meteen duidelijk geweest dat zij de auteur was. Uiteindelijk was het een publiek geheim dat Cornelia Catharina Hodshon, hoofdbewoonster van een stadspaleis aan het Spaarne, verantwoordelijk was geweest voor het meest bespottende document uit de revolutionaire jaren. Toen die reputatie eenmaal was gevestigd, werd het stil om haar heen.

Hij had meebewogen met dit publieke sentiment. De tijd vereiste nu eenmaal plooibaarheid. Hij had zelfs een keer ontkend dat hij haar had geportretteerd. Maar inmiddels, zoveel jaren later, had hij vooral medelijden met haar. Hoe vaak zal zij hier, sinds de ontvangst van koning Lodewijk Napoleon, nog avondjes hebben belegd, vroeg hij zich af. Hoe vaak zal hier nog zijn gedanst en gemusiceerd?

Het leek alsof de hoofdbewoonster zijn gedachten had geraden. Onhoorbaar had zij de dubbele deuren geopend en was hem tot twee passen genaderd. ‘Welkom in mijn tombe’, sprak ze.

Hij draaide zich om in de verwachting dat hij zijn gastvrouw op ooghoogte zou kunnen aankijken, maar hij zag slechts een weelderige bos grijswit haar. Ze keek, niet onvriendelijk, naar hem op en stak hem de rug van haar geaderde hand toe. Die zoende hij vluchtig, waarbij hij vaststelde dat zij niet geparfumeerd was. Zij ging hem voor naar de fauteuils bij de schouw. ‘U heeft het kennelijk nog kunnen vinden.’

'Moeiteloos.'

'Heeft u uw rijtuig in de cour gestald?'

'Nee, bij het logement.'

'U overnacht in Haarlem?'

'Ja, ik reis liever niet meer na het invallen van de duisternis.'

'U heeft groot gelijk. Je hoort de vreselijkste verhalen over wat je onderweg allemaal kan gebeuren. Waar heeft u zich geïnstalleerd? In de Gouden Leeuw?'

'Nee, daar was het mij destijds te rumoerig. Ik heb mijn intrek genomen in dat logement bij de trekvaart naar Leiden, op aanraden van een kennis van mij.'

'Nou, dan had die kennis niet het beste met u voor, want in dat logement schijnen overwegend marktkooplui te verblijven. En die raken in de gelagkamer nogal eens verwickeld in een handgemeen.'

'Ach, het zal er in elk geval droog zijn.'

'Dat valt nog te bezien', antwoordde zij zuinig. Zij was op het puntje van haar stoel gaan zitten, rechtte de rug en legde haar handen op schoot. 'En, wat brengt u hier?'

De vraag, enigszins bits gesteld, bracht hem in verwarring. 'Eh, daarover heb ik u toch geschreven?'

'U kondigde slechts een theevisite aan waarbij u zich over mijn welbevinden kon laten informeren. Ik neem niet aan dat u daarvoor

de lange reis vanuit Den Haag heeft willen maken.'

'Het spijt me als u geen geloof hecht aan mijn motieven.'

'Ach meneer Hodges, het leven heeft mij geleerd dat ik mooie gebaren moet wantrouwen. Aan uw oprechtheid twijfel ik omdat ik zo lang niets van u heb vernomen.' Na een korte klop op de deur was de grijsaard binnengekomen met een dienblad waarop porseleinen kopjes lieflijk rinkelden. Hij knikte in de richting van de vensters. 'Meneer mag zich er gelukkig mee prijzen dat hij niet een halfuur verlaat was. Dan zou hij nu nat zijn geweest tot zijn onderkleding.'

'Dank je Egbert, ik schenk vandaag zelf wel in.'

'Gebruikt meneer met u de maaltijd?'

'Daar heb ik nog niet over nagedacht. Maar als ik meneer uitnodig, laat ik jou dat tijdig weten.' Zij wachtte tot de grijsaard de kamer had verlaten. 'Waar waren we?'

'Bij de reden van mijn komst.'

'Juist, bij de reden van uw komst. U wilde persoonlijk getuige zijn van mijn misère?'

'Uw misère? Ik was mij er niet van bewust dat u...'

'Natuurlijk was u dat wel. In de kringen waarin u zich ophoudt, zijn weinig mensen zo vaak en zo oneerbiedig over de tong gegaan als ik.'

'Dat is een eeuwigheid geleden.'

‘Voor u misschien, maar niet voor mij. Ik word hier dagelijks herinnerd aan een leven dat mij onthouden is. Heeft u enig idee hoeveel servetten in de linnenkamer liggen?’

‘Servetten? Nee, geen idee.’

‘Achthonderdvijfenvijftig meneer Hodges. 855 servetten. Ik heb er juist een inventaris van laten opstellen, met het oog op mijn broze gezondheid. En tafellakens, hoeveel heb ik er daarvan denkt u?’

‘Vijfentwintig?’

‘Kom, ik ben geen kruidenier. Achtennegentig! Ik bezit 98 tafellakens. En 217 soepborden en 1044 platte borden, alle fraai beschilderd.’ Ze schonk de kopjes vol en toonde hem de sierlijk vormgegeven theepot. ‘Dan wilt u natuurlijk ook weten hoeveel ik er hiervan heb?’

‘Heel veel, vermoed ik.’

‘Achtien! Ik ben de trotse bezitter van achttien theepotten.’ Met onvermoede kracht smeed zij het ding tegen de schouw, waar het in talloze stukken uiteenspatte. ‘En nu heb ik er nog maar zeventien’, zei ze, met overslaande stem. ‘En dat zijn er nog veel te veel.’ Ze bracht haar tot vuist gebalde handen voor haar gezicht, en barstte uit in klaaglijk gehuil.

Ontdaan keek haar gast toe. Nog nooit had hij een vrouw zien huilen. Uit de binnenzak van zijn jas haalde hij een zakdoek waarmee hij thee van zijn gezicht depte.

De grijsaard, met een gezette vrouw in zijn kielzog, snelde naar binnen en wierp de bezoeker verwijtende blikken toe. ‘Ik voorzag

meteen al rottigheid toen ik u binnenliet', siste hij. 'Het ging juist weer wat beter met mevrouw, maar sinds de ontvangst van uw brief wankelt zij weer.' Moeizaam boog hij voorover om de scherven te verzamelen. De vrouw, vermoedelijk de kamenierster, hurkte naast Keet en probeerde haar fluisterend te kalmeren.

'Het spijt me vreselijk', stamelde de bezoeker. 'Als ik had geweten dat...'

'Dat had u zich beter kunnen bedenken voordat u op het onzalige idee kwam om mevrouw te bezoeken', riep de grijsaard hem toe, terwijl hij zich oprichtte.

'Laat maar Egbert', zei Keet, haar keel schrapend. 'Meneer was zich niet bewust van mijn toestand. Laat ons nu maar alleen.' De grijsaard legde de opgeraapte scherven op een dienblad en verliet de kamer met afgemeten passen. De kamenierster volgde hem en wierp Keet, voordat zij de deur achter zich dichttrok, een blik vol deernis toe.

De bezoeker zat in een ongemakkelijke houding op zijn makkelijke stoel, en zocht naar woorden waarmee hij zijn vertrek kon aankondigen. 'Als ik mij had gerealiseerd...'

Keet hief bezwerend haar frêle hand. 'U treft geen blaam, meneer Hodges. Echt, ik neem u niets kwalijk. Ik had u moeten schrijven dat ik geen mensen meer ontvang. Maar ik heb zo lang getwijfeld of ik voor u een uitzondering zou maken, dat een brief van mij u niet meer zou hebben bereikt. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik vanochtend, toen de barometer onweer aankondigde, hoopte dat u ook een blik op uw barometer had geworpen en daaraan de gevolgtrekking verbond dat u beter van de reis kon afzien.'

‘Ik bezit geen barometer, en als ik er wel een zou hebben bezeten, zou de aankondiging van slecht weer mij er niet van hebben weerhouden u te bezoeken.’

Deze woorden leken haar goed te doen. ‘Maar wat heeft u belet hier eerder te komen?’

Hij had op die vraag gerekend, en hij wist dat geen antwoord haar zou overtuigen. ‘De laatste jaren hebben jicht en reumatiek mij geplaagd. Ik schilder dientengevolge ook hoegenaamd niet meer.’

‘Het spijt me dat te horen. Maar lopen gaat u, met permissie, nog altijd goed af. Ik neem aan dat u vanaf het logement dat ik u had moeten ontraden hier naartoe bent gewandeld?’

Hij knikte zwijgend en keek haar, naar hij vreesde, enigszins schuld bewust aan. ‘U scheen mij onbereikbaar toe’, zei hij met droge stem.

‘Onbereikbaar? Meneer Hodges, ik heb u in mijn salon ontvangen. En we hebben moezelwijn gedronken. Mij heugt bijna geen moment waarop ik voor een gast bereikbaarder ben geweest dan toen. Hoelang geleden is het nu?’

‘Tweeëndertig jaar.’

‘Inderdaad, tweeëndertig jaar. Het doet mij deugd dat u het ook nog weet. Wat gaf u in hemelsnaam de indruk dat ik onbereikbaar voor u was?’

‘U was niet vriendelijk voor me. U wekte de indruk dat u zich aan mij stoorde.’

‘Hoe vaak ik dát in mijn leven niet heb moeten horen: u was niet

vriendelijk voor me.' Ze sprak de laatste woorden honend uit. 'Bent u er weleens van beticht dat u niet vriendelijk was?'

'Bij mijn weten niet.'

'Omdat u niet wordt geacht vriendelijk te zijn. Maar vrouwen moeten altijd zo nodig vriendelijk zijn, bij voorkeur aan de zijde van een man, naar wie zij af en toe aanminnig opkijkt.' Ze zweeg en keek haar gast niet onwelwillend aan. Ze boog zich voorover en legde haar hand op de zijne. 'U kunt het allemaal niet helpen. Als ik destijds de indruk heb gewekt u niet goed gezind te zijn geweest, dan spijt mij dat. Want wees ervan overtuigd dat ik u zeer goed gezind was. Maar u bent niet de enige man die dat niet heeft gezien. Ik vrees dat dit mijn noodlot is.' Ze stond abrupt op. 'Maar nu moet u gaan. Uw bezoek heeft mij uitgeput.'

Zij begeleidde hem naar de hal op de begane grond. 'U heeft niet geïnformeerd naar het portret dat u van mij heeft gemaakt.'

'Dat is er niet meer van gekomen', gaf hij toe.

Zij stond stil en keek hem strak aan. 'Het gerucht ging dat u ontkende mij te hebben geschilderd.'

Bloed trok naar zijn hoofd. 'Dat kan ik mij niet herinneren.'

'Ach, ik zal u niet in de positie brengen dat u mij voor de derde keer verloochent. En wat doet het er tenslotte nog toe? Als u mij weer eens bezoekt, zal ik u het portret tonen. Het hangt in mijn salon. Als herinnering aan een van de laatste goede dagen in mijn leven.' Met enige moeite opende zij de zware deur. Een baan fel licht viel naar binnen. 'U boft maar, het is weer droog.'









De prachtig vormgegeven inzending van Willemien Spook



